

Inhoud

VOORWOORD	9
DEEL I. WAT IS RECHT?	11
<hr/>	
Inleiding: een moeilijke vraag	11
Titel I. Fundamentele transformaties van de mensenmaatschappij	15
Proloog: Mensen zijn sociale wezens	15
Hoofdstuk 1. Jager-voedselverzamelaars	17
Hoofdstuk 2. Chieftdoms	21
Hoofdstuk 3. Rijken	25
Hoofdstuk 4. Moderne staten	29
Titel II. Kenmerken van recht	38
Proloog: Twee benaderingen	38
Hoofdstuk 1. Gericht op of voortvloeiend uit een normatieve ordening	41
Afdeling 1. Het begrip ‘ordening’ en de centrale rol van normatieve verwachtingen in het recht	41
Afdeling 2. Ordeningen en samenlevingstypes	45
Afdeling 3. Concurrerende ordeningen: rechtspluralisme	46
Afdeling 4. De omvattendheid van ordeningen	49
Hoofdstuk 2. Al dan niet van institutionele oorsprong	50
Hoofdstuk 3. Afdwingbaar	51
Hoofdstuk 4. Gericht op of voortvloeiend uit een ‘juiste’ ordening	59
Afdeling 1. Op zoek naar de grondslag van regels en normatieve verwachtingen	60
Afdeling 2. Het begrip ‘rechtvaardigheid’	66
Onderafdeling 1. Verdelende en vereffende rechtvaardigheid	66

Onderafdeling 2. Rechtvaardigheidstheorieën	68
§1. Gedragsgeoriënteerde theorieën	69
§2. Regelgeoriënteerde theorieën	72
Afdeling 3. Diverse stromingen in een rivier van rechtvaardigheid	74
Onderafdeling 1. Theocratische stroming	74
Onderafdeling 2. Autocratische stroming	76
Onderafdeling 3. Democratische stroming	77
Onderafdeling 4. Natuurrechtelijke stroming	79
Onderafdeling 5. Utilitaristische stroming	82
Onderafdeling 6. Historische stroming	84
Onderafdeling 7. Positivistische stroming	86
§1. Positivismen in het algemeen	86
§2. Wetspositivistische stroming	87
§3. Rechtspraakpositivistische stroming	91
Onderafdeling 8. Nomocratische stroming	94
Onderafdeling 9. Egalitaire stroming	95
Onderafdeling 10. Capability approach	100
Ter afsluiting: een overzicht	103
DEEL II. FUNCTIES EN FINALITEIT VAN HET RECHT	105
<hr/>	
Titel I. Functies van het recht	106
Hoofdstuk 1. Gedragsafstemming	108
Afdeling 1. Bevordering groepscohesie	108
Afdeling 2. Conflictvermijding	112
Onderafdeling 1. Minder complexe samenlevingen	113
Onderafdeling 2. Meer complexe samenlevingen	113
§1. Formele ordeningsfunctie	113
§2. De staat: machtsbehoud, werkingsbevordering en instrumentaliteit	114
§3. Uitwisseling van middelen: stimuleren, faciliteren, toetsen en reguleren in het algemeen	115
§4. Herverdeling van middelen: exponentiële toename	118
Afdeling 3. Conflictverwerking	118
Onderafdeling 1. Sociale vrede: afweer, herstel en straf	119
Onderafdeling 2. Conflictverwerkingsmethoden	122
§1. Conflictverwerking zonder het conflict uit handen te geven	123
§2. Conflictverwerking door het conflict uit handen te geven: berechting	127
Hoofdstuk 2. Besluitvorming binnen de groep	131

Titel II. Finaliteit van het recht	134
Hoofdstuk 1. Codificatie	135
Hoofdstuk 2. Modificatie	137
Afdeling 1. Opkomst, technieken en oriëntatie	137
Afdeling 2. Welvaart en welbevinden	141
Afdeling 3. Limieten	146
DEEL III. NORMEN EN HUN SAMENHANG	151
<hr/>	
Titel I. Wat is een (rechts)norm?	151
Hoofdstuk 1. Descriptieve vs. prescriptieve normen	151
Hoofdstuk 2. Talige uitdrukkingen van normen	156
Afdeling 1. Verifieerbare uitspraken	156
Onderafdeling 1. Empirische uitspraken	156
Onderafdeling 2. Logische of definiërende uitspraken	158
Afdeling 2. Geloofsuitspraken	159
Afdeling 3. Waarderingsuitspraken	160
Onderafdeling 1. Descriptieve waardeoordelen	161
Onderafdeling 2. Prescriptieve waardeoordelen	162
Onderafdeling 3. Bewijs en waardeoordelen	166
Afdeling 4. Performatieve uitspraken	167
Titel II. Algemene bestanddelen van rechtsregels	172
Hoofdstuk 1. Normsteller	172
Hoofdstuk 2. Normbestemming	173
Hoofdstuk 3. Voorgescreven gedraging	174
Afdeling 1. Volledige en onvolledige rechtsregels	176
Afdeling 2. Verduidelijkende uitspraken	177
Afdeling 3. Veranderende en verwijzende uitspraken	182
Afdeling 4. Constitutieve uitspraken	185
Afdeling 5. Doeluitspraken	188
Hoofdstuk 4. Modaliteiten	190
Afdeling 1. Vier modaliteiten	190
Afdeling 2. Rechten en plichten	194
Onderafdeling 1. Drie soorten subjectieve rechten	194
Onderafdeling 2. Primaire rechten en tegenhangers	197
Onderafdeling 3. Secundaire rechten en tegenhangers	198
Hoofdstuk 5. Geviseerde feitelijke situatie	200

Hoofdstuk 6. Concretiseringsgradaties	202
Afdeling 1. Gesloten normen	202
Afdeling 2. Open normen	203
Afdeling 3. Algemene rechtsbeginselen	207
Afdeling 4. Adagia	208
Titel III. De samenhang van rechtsregels: recht als systeem?	210
Hoofdstuk 1. Recht als dogmatisch systeem	212
Afdeling 1. Uitwendig systeem	212
Afdeling 2. Inwendig systeem	213
Hoofdstuk 2. Recht als sociaal systeem	215
Hoofdstuk 3. Recht als chaotische janboel	219
Hoofdstuk 4. Twee metaforen	222
Afdeling 1. Recht als taal	222
Afdeling 2. Recht als stad	224
Afsluitende bedenking	228
TREFWOORDENLIJST	231